

Recenzní posudek

Název publikace: **ZLATÁ NIT**

Autorky:

Mgr. Helena Nováčková, Mgr. Zdenka Štefanidesová

Odborná spolupráce:

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc., Mgr. Hana Přichystalová, Mgr. Jaroslav Petr

Recenze:

Aleš Máchal

Vydal: Sluňákov – Centrum ekologických aktivit, Horka u Olomouce

Rok vydání: 2012

Každý recenzent by měl být přísný, spravedlivý a také patřičně neosobní. I při veškeré žádoucí kritičnosti se však nad publikací *Zlatá nit* není možné ubránit oprávněné radosti, ba nadšení z díla, které je nad vší pochybnost počinem nanejvýš zdařilým. Mnohý, obzvláště letitý ekopedagog, by v současné době mohl podléhat pocitům, že vše podstatné i objevné – v publikacích věnovaných environmentální výchově – už bylo řečeno a dostatečně metodicky popsáno. *Zlatá nit* je však obdivuhodnou výjimkou potvrzující pravidlo: ve vzácné jednotné formy a obsahu, myšlenek a postojů se zde snoubí originální téma mnohavrstevného propojení lidské společnosti s dary poskytovanými Sluncem v mnoha podobách, běžnému pozorovateli zjevných i skrytých. Snad z každé stránky je dobře patrné upřímné a hlavně úspěšné úsilí obou hlavních autorek – Heleny Nováčkové a Zdenky Štefanidesové (za pomoci řady dalších spoluautorek a spoluautora) – pamatovat především na potřeby učitele, prokázat mu co nejužitečnější službu, poskytnout mu dokonalý didaktický i odborný servis, stejně jako mít stále na mysli žáka a potřebnost jeho vlídného zapojování do učebních dějů tak, aby si po většinu času nebyl vědom skutečnosti, že je vlastně vzděláván. Ve vzájemně souladném propojení se zde snoubí skvělé didaktické nápady s promyšlenými a důkladně vyzkoušenými pomůckami, pracovními listy a podpurnými texty, které jsou uspořádány v jednotlivých složkách uložených v nápaditě provedeném kufírku.

Za zvláštní ocenění stojí také výtvarná, resp. grafická stránka celého díla, která je dotažená do posledního detailu – od doprovodných ilustrací, přes návodná inspirativní schémata, ukázky výtvorů až po jedinečný výběr přehledně uspořádaných fotografií výmluvně dokumentujících tvořivou a přátelskou atmosféru při ověřování nejrůznějších „slunečních“ aktivit.

Texty i grafické ztvárnění *Zlaté niti* vybízejí čtenáře k vyzkoušení i k zamýšlení nad uváděnými příklady a náměty. I zkušený uživatel téhle publikace se vícekrát octne v situaci, kdy si ke svému překvapení uvědomí, že takhle přemýšlet o souvislostech mezi životadárnou energií Slunce a každodenním lidským pachtěním ho nikdy předtím nenapadlo. Známy a pedagogicky ceněný „aha-efekt“ je možno nejen nad knihou mnohokrát zažívat, ale především jej následně zprostředkovávat desítkám a stovkám žáků nebo členů zájmových kroužků či oddílů, jejichž vedoucím může být *Zlatá nit* taktéž velmi inspirujícím a užitečným zdrojem námětů pro smysluplný program schůzek, výprav i táborů.

Zlatá nit se může stát myšlenkovým i metodickým zdrojem (ba přímo záříčem) nápadů pro školní integrovanou tematickou výuku, pro problémové i klasické vyučování, pro podporu souvislostního i zkušenostně reflektivního učení, pro důkladné promýšlení a tvořivou aplikaci mezipředmětových a mezioborových vazeb při naplňování školních vzdělávacích programů, a to i v žádoucích přesazích nad rámec průřezového tématu Environmentální výchova.

Slunce je zde pojednáno v osmi vzájemně prolínajících a souvisejících přístupech – jako inspirace, hvězda, malíř, hodinář, zdroj energie, či v souvislostech s lidskou obživou, průběhem počasí, ale i jako přítel, nezastupitelný hybatel všech ekosystémových služeb.

Úvod každé kapitoly tvoří tabulka s přehledem pomůcek, které jsou obsahem již zmiňovaného kufříku, ať v podobě papírových pracovních listů, textů, předloh, fotografií, anebo týchž materiálů v elektronické podobě na dvou DVD. Čtenář zde nalezne i výčet vyučovacích předmětů a průřezových témat RVP ZV, ve kterých lze uvedené aktivity účelně použít. Všechny kapitoly jsou uvozeny výtečně zvolenými mottý, přehledem klíčových slov, motivačních aktivit a použité či doporučené literatury. V uváděných aktivitách jsou často využívány prvky či metody dramatické výchovy, badatelské práce, prožitkové pedagogiky, a namnoze i originální náměty z estetické, etické a pochopitelně i environmentální výchovy. Převážná většina nabízených učebních celků podporuje osvojování a upevňování komunikativních dovedností prostřednictvím skupinové práce, simulačních her, ale i pomocí metod práce s texty známých z programů *Čtením a psaním ke kritickému myšlení*.

Podle mého soudu učitelsky velmi ceněnou součástí publikace jsou rovněž tzv. *Informace pro učitele* hojně zařazované do všech kapitol pomocí jemně barevně zvýrazněných boxů stručně shrnujících vědomostní základ problémů, jimiž se příslušná kapitola zabývá, což umožňuje mnohostranné a kvalifikované využití uváděných námětů i pedagogům, kteří nejsou aprobovaní v biologických, ekologických, fyzikálních ani výtvarných oborech.

Zlatá nit je úctyhodným dílem, na němž nenacházím žádné výraznější zápory. Lze si než přát, aby tato publikace byla pedagogickou veřejností přijata se zájmem a vstřícností, které se budou podobat atmosféře při jejím poctivém mnohonásobném ověřování před konečnou editací. Zlatá nit jako významný tvůrčí počín právem nese pomyslnou pečeť nejvyšší ekopedagogické kvality a dotvrzuje tak i dlouhodobě udržovanou špičkovou úroveň služeb poskytovaných olomouckým Sluňákovem učitelům a jejich žákům v celé republice.